

Bruxelles, 12. lipnja 2017.
(OR. en)

9309/17

ECOFIN 412
UEM 161
SOC 392
EMPL 306
COMPET 409
ENV 508
EDUC 236
RECH 192
ENER 231
JAI 491

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. dok. Kom.:	ST 9254/17 ECOFIN 383 UEM 132 SOC 361 EMPL 276 COMPET 378 ENV 478 EDUC 206 RECH 162 ENER 202 JAI 454 - COM)(2017) 522 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2017. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2017.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, kako su ga izmijenili i usuglasili različiti odbori Vijeća na temelju prijedloga Komisije COM(2017) 522 final.

PREPORUKA VIJEĆA

od...

o Nacionalnom programu reformi Rumunjske za 2017.

i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Rumunjske za 2017.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

budući da:

- (1) Komisija je 16. studenoga 2016. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra 2017. za koordinaciju ekonomske politike. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 9. i 10. ožujka 2017. Komisija je 16. studenoga 2016. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća² donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja, u kojemu Rumunjska nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje.
- (2) Izvješće za Rumunjsku za 2017. objavljeno je 22. veljače 2017. U njemu je ocijenjen napredak Rumunjske u rješavanju preporuka za tu zemlju koje je Vijeće donijelo 12. srpnja 2016., mjere poduzete kao odgovor na preporuke za tu zemlju donesene prethodnih godina te napredak Rumunjske u pogledu ostvarivanja nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020.
- (3) Rumunjska je 5. svibnja 2017. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2017. i svoj Program konvergencije za 2017. Kako bi se u obzir uzela njihova međusobna povezanost, oba su programa istodobno ocijenjena.

² Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

- (4) Pri programiranju europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondovi) za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno u članku 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća³, ako je pri provedbi relevantnih preporuka Vijeća potrebna potpora, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je dostavila dodatne pojedinosti o tome kako bi iskoristila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera kojima se učinkovitost ESI fondova povezuje s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Rumunjska je između 2009. i 2015. ostvarila koristi od tri programa pomoći platnoj bilanci kojima zajednički upravljaju Komisija i Međunarodni monetarni fond uz potporu Svjetske banke. Izvršene su samo isplate u okviru prvog programa tijekom 2009. – 2011., a u razdobljima 2011. – 13. i 2013. –15. riječ je o preventivnoj financijskoj pomoći. Nadzor nakon provedbe programa u ime Komisije radi praćenja kapaciteta Rumunjske za otplatu kredita odobrenih u okviru prvog programa započeo je u listopadu 2015. i nastaviti će se do isplate najmanje 70 % iznosa kredita, koji dospijeva u proljeće 2018.

³ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006, SL L 347, 20.12.2013., str. 320.

- (6) Rumunjska je trenutačno obuhvaćena preventivnim dijelom Pakta o stabilnosti i rastu. Vlada u svojem Programu konvergencije za 2017. planira ukupni deficit od 2,9 % BDP-a u 2017. i 2018. te nakon toga postupno smanjenje na 2,0% BDP-a do 2020. Ostvarenje srednjoročnog proračunskog cilja, tj. strukturnog deficita od 1 % BDP-a, ne očekuje se do kraja programa 2020. Predviđa se da će ponovno izračunani⁴ strukturni saldo do 2020. dosegnuti -2.6 %. Prema Programu konvergencije očekuje se da će se udio duga opće države u BDP-u povećati s 37,6 % BDP-a u 2016. na 38,3 % BDP-a u 2018., a zatim će se smanjiti na 37,6 % BDP-a u 2020. Makroekonomski scenarij na kojem se temelje te proračunske projekcije povoljan je. Glavni negativni rizik u pogledu makroekonomskih izgleda proizlazi iz slabijeg učinka fiskalnih i strukturnih mjera na kratkoročne i srednjoročne izglede za rast. Istodobno nisu dovoljno precizirane mjere potrebne za potporu planiranim ciljevima u pogledu deficita. Osim toga, nacrt jedinstvenog zakona o plaćama znatan je negativni rizik u pogledu fiskalne prognoze.

⁴ Ciklički prilagođen saldo bez jednokratnih i privremenih mjera koji je Komisija ponovno izračunala koristeći se zajednički dogovorenim metodologijom.

- (7) Vijeće je 12. srpnja 2016. preporučilo Rumunjskoj da ograniči odstupanje od srednjoročnog proračunskog cilja u 2016. i ostvari godišnju fiskalnu prilagodbu od 0,5 % BDP-a u 2017., osim ako se srednjoročni proračunski cilj ostvari uz niži napor. Prema stvarnim podacima za 2016. Rumunjska znatno odstupa od srednjoročnog proračunskog cilja. U skladu s člankom 121. stavkom 4 UFEU-a i člankom 10. stavkom 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97, Komisija je 22. svibnja 2017. upozorila Rumunjsku da je u 2016. uočeno znatno odstupanje od srednjoročnog proračunskog cilja. Vijeće je [*datum donošenja dokumenta ST 9999/2017*] donijelo naknadnu preporuku⁵⁺ kojom se potvrđuje da bi Rumunjska trebala poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da nominalna stopa rasta neto primarnih državnih rashoda⁶ u 2017. ne prijeđe 3,3 %, što odgovara godišnjoj strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Prema proljetnoj prognozi Komisije za 2017. postoji rizik od znatnog odstupanja od preporučene prilagodbe u 2017.

⁵ Preporuka Vijeća od ... radi ispravljanja uočenog znatnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja u Rumunjskoj (SL ...).

⁺ SL: molimo dopuniti upućivanje na bilješku za dokument ST 9999/2017.

⁶ Neto državni rashodi sastoje se od ukupnih državnih rashoda bez rashoda za kamate, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti usklađeni s prihodima iz fondova Unije i nediskrecijskih promjena u rashodima za naknade za nezaposlenost. Nacionalno financirane bruto investicije u fiksni kapital izgladuju se za četverogodišnje razdoblje. Uračunane su diskrecijske mjere na prihodovnoj strani ili povećanja prihoda propisana zakonom, dok su jednokratne mjere na prihodovnoj i rashodovnoj strani netirane.

- (8) S obzirom na njezinu fiskalnu situaciju očekuje se da se Rumunjska 2018. dodatno prilagodi ostvarenju svojeg srednjoročnog proračunskog cilja, odnosno strukturnog deficita od 1 % BDP-a. Prema zajednički dogovorenoj matrici prilagodbe u okviru Pakta o stabilnosti i rastu ta prilagodba trebala bi dovesti do stope nominalnog rasta neto primarnih državnih rashoda koja ne premašuje 4,3 %. To bi odgovaralo strukturnoj prilagodbi od 0,5 % BDP-a. Ne bude li promjene u politikama, postojat će rizik od znatnog odstupanja od tog zahtjeva u 2018. Osim toga, u proljetnoj prognozi Komisije za 2017. predviđa se deficit opće države od 3,5 % BDP-a za 2017. i 3,7% BDP-a za 2018., što je iznad referentne vrijednosti od 3 % BDP-a iz Ugovora. Općenito, Vijeće smatra da će od 2017. biti potrebne znatne dodatne mjere kako bi se poštovale odredbe Pakta o stabilnosti i rastu, s obzirom na znatno pogoršanje fiskalnih izgleda, u skladu s preporukom upućenom Rumunjskoj [*datum donošenja dokumenta ST 9999/2017*] radi ispravljanja znatnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja.
- (9) Fiskalni okvir u Rumunjskoj ima dobre odredbe, ali se u praksi ne primjenjuje u potpunosti. Proračun za 2016. znatno je odstupio od srednjoročnog cilja, a to je strukturni deficit od 1 % BDP-a, čime je prekršeno pravilo o deficitu u nacionalnom fiskalnom okviru. Proračun za 2017. dodatno odstupa od pravila o nacionalnom fiskalnom okviru. Kao ni prethodnih godina, nadležna tijela Rumunjske ni u 2016. nisu parlamentu dostavila ažuriranu fiskalnu strategiju do propisanog roka u kolovozu. Zbog toga se srednjoročna fiskalna strategija nije temeljila na godišnjem proračunskom postupku.
- (10) Zahvaljujući solidnim zaštitnim slojevima kapitala i sve većoj profitabilnosti, stanje u bankarskom sektoru nastavilo se poboljšavati i u 2016. Nadležna tijela Rumunjske obvezala su se da će provesti sveobuhvatnu reviziju kvalitete imovine i testiranje otpornosti bankarskog sektora u 2018. Zakon o otpustu duga stupio je na snagu u svibnju 2016., no rizici za bankarski sektor u znatnoj su mjeri ublaženi odlukom ustavnog suda da će sudovi imati obvezu procijeniti ispunjavaju li dužnici zakonodavne odredbe o poteškoćama. Zakon o konverziji kredita denominiranih u švicarskim francima koji je parlament donio u listopadu 2016. nedavno je proglašen neustavnim. Međutim, periodične zakonodavne inicijative i dalje oslabljuju pravnu predvidljivost i mogle bi negativno utjecati na raspoloženje ulagača.

- (11) Utaja poreza česta je u Rumunjskoj, a njezine su posljedice smanjenje poreznih prihoda i porezne pravednosti te narušavanje gospodarstva. Rumunjska je kao odgovor na preporuku jačanja porezne discipline i ubiranja poreza ostvarila ograničen napredak. U 2016. izmijenjeni su postupci prijave i povrata PDV-a, a u tijeku je uvođenje elektroničkih registarskih blagajni povezanih s poreznom upravom na nacionalnoj razini. Od 2017. na sektore hotelijerstva, ugostiteljskih usluga i povezanih sektora primjenjuje se poseban režim, prema kojem se davanja utvrđuju bez obzira na dohodovni razred. Osim toga, uvedena su ograničenja u pogledu samozapošljavanja i obiteljskih poduzeća radi obeshrabrivanja prakse izbjegavanja poreza. U 2016. uočeno je poboljšanje porezne discipline u vezi s poreznim prijavama i plaćanjima, no zajedničke porezne i radne inspekcije i revizije nisu dovele do boljih rezultata. Osim toga, znatno je povećan prag prometa u poreznom režimu za mikropoduzeća, a stopa je snižena, čime je omogućena porezna disciplina na štetu poreznih prihoda. Sektorskim i kategorijskim pristupima oporezivanju poduzeća može se poduzećima i poreznim vlastima nametnuti administrativno opterećenje te se njima ne poboljšava ubiranje poreza.
- (12) Raspodjela raspoloživog dohotka kućanstava (uzimajući u obzir veličinu kućanstva) u Rumunjskoj osobito je neravnomjerna, što umanjuje njezin potencijal održivog i uključivog rasta. Najbogatijih 20 % stanovništva imaju prihode koji su više od osam puta veći od prihoda najsiromašnijih 20 %. Taj je omjer znatno viši od prosjeka Unije. Uzroci nejednakosti u znatnoj su mjeri nejednak pristup zdravstvenoj skrbi, obrazovanju, uslugama i tržištu rada. Nadalje, razlika između dohotka prije i poslije oporezivanja i socijalnih transfera među najmanjima je u Uniji. Pokazatelj socijalne referentnosti, na kojem se temelje glavne socijalne naknade, nije ažuriran od uvođenja 2008. I dalje prevladava neprijavljeni rad, među ostalim i isplata plaća u gotovini, što umanjuje porezne prihode, narušava gospodarstvo i ugrožava učinkovitost i pravednost poreznog sustava i sustava naknada. U okviru pilot-projekta pokrenute su zajedničke inspekcije na nacionalnoj razini koje su provodili porezna uprava i inspektorati rada, no one dosad nisu ostvarile sustavni učinak. Resursi nisu usmjereni na sektore s najvišim rizikom od utaje poreza, ograničeni naponi usmjereni su na isplatu plaća u gotovini, a mjere prisile prevladavaju u odnosu na preventivne mjere.

- (13) Rezultati na tržištu rada poboljšali su se u 2016., kada je stopa nezaposlenosti pala na nisku razinu zabilježenu prije krize. Radna snaga i dalje se smanjuje zbog starenja stanovništva i visoke stope iseljavanja. Niska stopa nezaposlenosti popraćena je jednom od najviših stopa neaktivnosti u Uniji. Stope zaposlenosti i aktivnosti mladih, žena, niskokvalificiranih osoba, osoba s invaliditetom i Roma znatno su ispod prosjeka Unije. Stopa mladih koji ne rade ili nisu u postupku obrazovanja ili osposobljavanja i dalje je vrlo visoka.
- (14) Premda se smanjuje, rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti vrlo je visok, posebno za obitelji s djecom, osobe s invaliditetom, Rome i seosko stanovništvo. Sveobuhvatni paket mjera za borbu protiv siromaštva u okviru promjene politika radi boljeg pružanja usluga prilagođenih određenim skupinama stanovništva donesen je 2016. Njime je predviđen i pilot-projekt za uspostavu integriranih usluga u marginaliziranim zajednicama. Uvođenjem na nacionalnoj razini znatno bi se povećala trenutačno niska stopa pružanja integriranih usluga. Kao odgovor na uzastopne preporuke za Rumunjsku, donesen je zakon o minimalnom dohotku za uključivanje, koji treba stupiti na snagu u 2018. Minimalnim dohotkom za uključivanje poboljšava se prikladnost i opseg socijalne pomoći. Njime se kombinira pasivna potpora s obveznim aktivnim mjerama tržišta rada i inspekcijama. Njegov je aktivacijski potencijal ipak skroman s obzirom na to da mu je cilj dosegnuti 25 % korisnika mjera aktivne politike tržišta rada do 2021.
- (15) Ojačane su politike aktivacije u okviru reforme Nacionalne agencije za zapošljavanje. Reforme obuhvaćaju više integriranih usluga i potporu za osobe koje traže posao i poslodavce. Poboljšavaju se inicijative i usluge koje se nude mladima koji ne rade ili nisu u postupku obrazovanja ili osposobljavanja. Međutim, politike aktivacije koje se nude skupinama koje su najudaljenije od tržišta rada i dalje su ograničena opsega, a nedavno predložene mjere aktivacije više nisu usredotočene na te konkretne skupine. Njihov opseg i povezanost sa socijalnim službama nedostatne su da bi se posebno tim skupinama znatno poboljšalo sudjelovanje na tržištu rada.
- (16) Primjerenost mirovina i siromaštvo u starosti znatno su rodno obilježeni jer ako su svi drugi uvjeti jednaki, niža dob za umirovljenje žena rezultira nižim mirovinskim pravima. Rumunjska je jedna od malobrojnih država članica u čijem zakonodavstvu nije predviđena konvergencija dobi umirovljenja žena i muškaraca. Zakon o izjednačavanju dobi za umirovljenje muškaraca i žena dostavljen je parlamentu 2013. Zakon je zasad donio jedino Senat.

- (17) S obzirom na razvoj produktivnosti, konvergenciju prihoda i konkurentski položaj Rumunjske, povećanja plaća u javnom i privatnom sektoru zaslužuju posebnu pozornost. Povećanja plaća u javnom sektoru mogla bi se preliti u privatni sektor, što bi utjecalo na konkurentnost Rumunjske. Premda je jedna od najnižih u Uniji, razina minimalne plaće u Rumunjskoj znatno se povećala posljednjih godina. *Ad hoc* povećanjima minimalnih plaća znatno se povećao udio radnika koji zarađuju minimalnu plaću, što je u posljednje vrijeme dovelo do snažnog pritiska u najdonjem segmentu distribucije plaća. Kao odgovor na preporuku za Rumunjsku, početkom 2016. osnovana je trostrana radna skupina za određivanje minimalne plaće na temelju objektivnih gospodarskih i socijalnih kriterija te kriterija tržišta rada, no njezin je rad obilježen velikim kašnjenjima i potrebno ga je na odgovarajući način primijeniti. Socijalni dijalog i dalje je obilježen niskom stopom kolektivnog pregovaranja na sektorskoj razini i institucijskim slabostima koje ograničavaju učinkovitost reformi.

- (18) Kako bi se pronašao i zadržao dobar i stabilan posao i uspješno sudjelovalo u ekonomskom i društvenom životu, ključno je posjedovati dovoljne osnovne vještine. Međunarodna istraživanja upućuju na ozbiljne nedostatke u rezultatima koje rumunjski tinejdžeri postižu u području osnovnih vještina. Visoka stopa ranog napuštanja školovanja, niska stopa stjecanja visokog obrazovanja i visoka stopa emigracije uzrok su nedovoljne ponude kvalificirane radne snage. U ruralnim područjima ograničen je pristup redovnom obrazovanju, a posebno romskoj djeci. Niža razina obrazovanja romske djece posljedica je slabog zanimanja dobrih nastavnika za radna mjesta u ruralnim područjima i u školama s pretežito romskom djecom uz segregaciju, a često i diskriminaciju. Kao odgovor na ponavljane preporuke Rumunjska je donijela i počela primjenjivati strategiju za rješavanje problema ranog napuštanja školovanja. Nedavne mjere obuhvaćaju integrirana djelovanja, pilot-program uvođenja toplog obroka, bolju nadoknadu troškova prijevoza i socijalne vaučere radi poticanja predškolskog obrazovanja siromašne djece. Za jesen 2017. planiraju se mjere na temelju projekata financiranih sredstvima Unije radi poboljšanja kvalitete nastave u školama u nepovoljnom položaju, a u tijeku je i djelomična modernizacija školskih programa. Poboljšano je zakonodavstvo za suzbijanje segregacije, primjerice jačanjem ovlasti prosvjetnih inspekcija u tom području. No i dalje nedostaje metodologija praćenja. Potrebne su dodatne mjere kako bi se nastavio napredak u suzbijanju socioekonomskih nejednakosti u obrazovanju. Garancija za mlade tek djelomično dopire do osoba koje su rano napustile školovanje, a programi pružanja druge prilike nisu lako dostupni. Sustav strukovnog obrazovanja i izobrazbe nije dovoljno usklađen s potrebama tržišta rada, a niska je i stopa sudjelovanja u obrazovanju odraslih.

- (19) Rezultati u zdravstvu u Rumunjskoj loši su. Dostupnost kvalitetne zdravstvene skrbi trpi zbog nedostatka zdravstvenih radnika, manjka sredstava, prekomjernog oslanjanja na bolničku skrb te zbog korupcije, što osobito pogađa ljude s niskim primanjima i u ruralnim područjima. Osim neformalnih plaćanja zdravstvenim radnicima, korupcijom su zahvaćeni i javna nabava u bolnicama, prijave u osiguranju i davanje mita za potvrde kojima se stječu prava na naknade. Rumunjska je kao odgovor na preporuku i u okviru *ex-ante* uvjeta za razdoblje financiranja Unije od 2014. – 2020. poduzela određene mjere politika kako bi preusmjerila bolesnike s bolničke na izvanbolničku zdravstvenu skrb. Izrađeni su regionalni planovi zdravstvene skrbi kako bi se utvrdile potrebe u pogledu infrastrukture i usluga, a prati se provedba nacionalne strategije zdravstvene skrbi. U skladu s nacionalnom strategijom suzbijanja korupcije 2016. – 2020., doneseni su propisi za obnovu sustava povratnih informacija o neformalnim plaćanjima i povećane su plaće zdravstvenim radnicima. Strategija suzbijanja korupcije obuhvaća sveobuhvatne mjere u zdravstvenom sektoru, među ostalim povećanje odgovornosti i transparentno zapošljavanje upravitelja bolnica. Bez obzira na to, skrb na razini lokalne zajednice, ambulantna skrb i sustavi upućivanja nisu se odmakli od početne faze, i dalje prevladavaju neformalna plaćanja, tek treba osigurati transparentnost u upravljanju bolnicama, a nacionalna strategija o zaposlenima u zdravstvu u postupku je donošenja.
- (20) Administrativni kapacitet i kapacitet izrade politika Rumunjske trpe zbog netransparentnosti postupaka i odlučivanja, prevelikog opterećenja administrativnim postupcima, nedovoljne primjene kvalitetnih dokaza, slabe usklađenosti sektorskih politika i raširene korupcije. Napredak reforme javne uprave ograničena je dosega. Organizacijske strukture i dalje su nestabilne, što utječe na neovisnost i učinkovitost javne uprave. Strategije za javnu službu pokrenute su 2016., ali zakonodavni okvir još uvijek ne uključuje neke od njihovih glavnih ciljeva, posebno u pogledu objektivnih kriterija za zapošljavanje, ocjenjivanje i nagrađivanje osoblja. Predloženo je usklađivanje razina plaća u određenoj mjeri, ali nema jasne veze između uspješnosti i plaće na središnjoj i lokalnoj razini. Potrebno je dodatno ojačati kapacitet i ovlasti Nacionalne agencije za državne službenike. Neke od mjera za poboljšanje transparentnosti u području izrade politika pokrenute 2016. ukinut će se. Strateško planiranje i procjena regulatornog učinka nisu se ustalili u upravnoj praksi.

- (21) Nedostatna kvaliteta i opseg prometne infrastrukture jedna je od najvećih prepreka gospodarskom razvoju Rumunjske. Rumunjska je kao odgovor na preporuke za tu zemlju i radi rješavanja predmetnih nedostataka u jesen 2016. donijela glavni prometni plan. Kako bi se ubrzala ulaganja u cestovnu infrastrukturu, upravljanje ulaganjima u infrastrukturu izuzeto je iz nadležnosti tijela zaduženog za upravljanje infrastrukturom. U 2016. osnovano je tijelo sa zadaćom reformiranja željezničkog sustava, koje bi trebalo početi s radom do polovine 2017.
- (22) Rumunjska je posljednjih godina među zemljama s najvišim omjerom ulaganja u Uniji. Međutim, javna ulaganja smanjila su se 2016., među ostalim i zbog niske iskorištenosti sredstava Unije. Visoka stopa apsorpcije i učinkovita upotreba sredstava Unije ključni su čimbenici za iskorištavanje razvojnog potencijala Rumunjske, osobito u bitnim sektorima kao što su promet ili gospodarenje otpadom. Na kvalitetu javnih ulaganja, među ostalim, negativno su utjecali i nedostaci u upravljanju i promjena prioriteta. Kao odgovor na preporuku ostvaren je neznatan napredak u pogledu kvalitetnijeg određivanja prioriteta i pripreme projekata javnih ulaganja. Od kolovoza 2016. ministarstva su u svojim planovima rashoda obvezna uzeti u obzir prioritete ulaganja, ali nisu poduzete druge mjere za jačanje uloge Ministarstva financija u određivanju prioriteta ulaganja i za bolje usklađivanje pripreme projekata javnih ulaganja među ministarstvima. Nacionalni plan gospodarenja otpadom i program za sprečavanje stvaranja otpada trebali su biti doneseni do kraja 2016., ali to još uvijek nije slučaj. Potrebni su i planovi za poboljšanje upravljanja i provedbe propisa kako bi se nacionalna sredstva i sredstva Unije usmjeravala na ostvarivanje standarda Unije u području zaštite okoliša.

- (23) Učinkovita javna nabava ključni je čimbenik za ostvarivanje strateških ciljeva i rješavanje najvažnijih izazova u Rumunjskoj, među ostalim učinkovita javna potrošnja, modernizacija javne uprave, suzbijanje korupcije te poticanje inovativnosti i održivog i uključivog rasta. Ona je bitna i zbog povjerenja građana u javne vlasti i demokraciju. Rumunjska je nedavno poduzela mjere za provedbu strategije i akcijskog plana javne nabave. U okviru daljnjeg djelovanja nakon zakona o javnoj nabavi koji je stupio na snagu u svibnju 2016., u lipnju 2016. doneseno je provedbeno zakonodavstvo o javnoj nabavi i o nabavi u komunalnim sektorima, krajem 2016. doneseno je sekundarno zakonodavstvo o ugovorima o koncesiji, a nacionalnim planom za javnu nabavu predviđeno je sprječavanje i suzbijanje korupcije. Međutim, još uvijek nedostaje nekoliko ključnih mjera navedenih u strategiji, primjerice pojačane kontrole i druge mjere suzbijanja korupcije, potpuna provedba e-nabave te osposobljavanje službenika u području javne nabave.
- (24) Više od 45 % rumunjskog stanovništva živi u ruralnim područjima, koja u odnosu na gradska daleko zaostaju u pogledu zapošljavanja i obrazovanja, pristupa uslugama i infrastrukturi te materijalne dobrobiti. Rumunjska je kao odgovor na preporuku da poboljša pristup sveobuhvatnim javnim uslugama, poveća osnovnu infrastrukturu i potakne gospodarsku diversifikaciju 2016. donijela sveobuhvatan skup mjera o ruralnom razvoju, modernizaciji malih poljoprivrednih gospodarstava, potpori nepoljoprivrednim MSP-ovima, ulaganjima u infrastrukturu, među ostalim u socijalne službe i obrazovanje, te formalizaciju zapošljavanja. Njihov će dugoročni uspjeh ovisiti o sposobnosti da se pilot-programi provedu u većem opsegu te učinkovito usmjere i apsorbiraju dostupna sredstva Unije.

- (25) Poduzeća u državnom vlasništvu imaju važnu ulogu u gospodarstvu, a posebno u ključnim infrastrukturnim sektorima. Slabosti u upravljanju poduzećima u državnom vlasništvu uzrokuju njihovu slabiju profitabilnost u odnosu na usporediva poduzeća u privatnom vlasništvu, što ima negativne posljedice za javne financije. Rumunjska je kao odgovor na preporuku ostvarila znatan napredak u području upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu. Podzakonski akti uz glavni zakon o upravljanju poduzećima u državnom vlasništvu doneseno je kratkotrajnim postupkom u jesen 2016. Zakonodavni okvir u skladu je s dobrom međunarodnom praksom o transparentnosti imenovanja članova nadzornih odbora i uprava poduzeća u državnom vlasništvu, a Ministarstvu financija daje konkretne ovlasti praćenja i provedbe. Provedene su i aktivnosti podizanje svijesti o novim pravilima među lokalnim tijelima vlasti, a objavljeni su i proračunski podaci o poduzećima u državnom vlasništvu. Međutim, kašnjenja pri imenovanju profesionalnih upravitelja izazivaju zabrinutost u pogledu daljnje provedbe.
- (26) Na konkurentnost Rumunjske negativno utječu slabosti netroškovne konkurentnosti i strukturne prepreke prelasku na gospodarstvo s većom dodanom vrijednošću, primjerice složeni administrativni postupci. Rumunjska je kao odgovor na preporuku iz 2016. donijela nekoliko zakonodavnih akata za pojednostavnjenje administrativnih postupaka i olakšavanje odnosa između građana i javne uprave, premda su ograničeni na mali broj postupaka.
- (27) Korupcija je i dalje prisutna na svim razinama i prepreka je poslovanju. Rumunjska je ostvarila znatan napredak u većem dijelu reforme pravosudnog sustava i rješavanju korupcije na visokoj razini. Međutim, potrebno je provesti ključne korake kojima bi se riješile zabrinutosti u tim područjima, a reforme postale održive i nepovratne. Ostvaren je određeni napredak u pogledu daljnjih mjera za sprječavanje i suzbijanje korupcije, posebno na razini lokalne uprave, ali i dalje su prisutni ozbiljni izazovi u pogledu učinkovite provedbe nacionalne antikorupcijske strategije donesene 2016. Potrebni su i napor u pogledu poštovanja neovisnosti sudstva u javnom životu Rumunjske, dovršetka reformi kaznenih i građanskih zakona te osiguranja učinkovitog izvršenja odluka suda. Rumunjska u okviru mehanizma suradnje i provjere dobiva preporuke u područjima reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije. Ta područja stoga nisu obuhvaćena preporukama za Rumunjsku.

- (28) Komisija je u okviru europskog semestra 2017. provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Rumunjske i objavila je u izvješću za tu zemlju za 2017. Ocijenila je i Program konvergencije za 2017. i Nacionalni program reformi za 2017. te mjere poduzete kao odgovor na preporuke upućene Rumunjskoj u proteklim godinama. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socijalno-ekonomsku politiku u Rumunjskoj, nego i njihovo poštovanje pravila i smjernica Unije, a s obzirom na potrebu jačanja ukupnoga gospodarskog upravljanja Unijom pružanjem doprinosa budućim nacionalnim odlukama s razine Unije.
- (29) Uzimajući u obzir tu ocjenu Vijeće je ispitalo Program konvergencije za 2017., a njegovo je mišljenje⁷ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku,

PREPORUČUJE da Rumunjska 2017. i 2018. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. U 2017. osigurati usklađenost s Preporukom Vijeća od [*datum donošenja dokumenta ST 9999/2017*] radi ispravljanja znatnog odstupanja od kretanja prilagodbe prema ostvarenju srednjoročnog proračunskog cilja. U 2018. nastaviti s ulaganjem znatnog fiskalnog napora, u skladu sa zahtjevima preventivnog dijela Pakta o stabilnosti i rastu. Osigurati potpunu primjenu fiskalnog okvira. Ojačati poreznu disciplinu i ubiranje poreza. Suzbijati neprijavljeni rad, među ostalim i osiguranjem sustavne primjene integriranih kontrola.
2. Ojačati ciljne politike aktivacije i integriranih javnih usluga usmjerene na osobe koje su najudaljenije od tržišta rada. Donijeti propise o izjednačavanju dobi za umirovljenje za muškarce i žene. Utvrditi transparentni mehanizam za određivanje minimalne plaće u suradnji sa socijalnim partnerima. Poboljšati dostupnost redovnog obrazovanja, osobito za Rome te djecu u ruralnim područjima. U zdravstvu bolesnike preusmjeriti na izvanbolničku zdravstvenu skrb i suzbijati neformalna plaćanja.

⁷ U skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

3. Donijeti zakonodavstvo kojim će se na temelju objektivnih kriterija osigurati profesionalna i neovisna javna služba. Ojačati određivanje prioriteta i pripremu u pogledu projekata javnih ulaganja. Osigurati pravodobnu, potpunu i održivu provedbu strategije nacionalne javne nabave.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*
